

Библиотека на Българското училище за политика
• ДИМИТЪР ПАНИЦА •

ДАРТЕЛСТВОТО ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ ЕДИНСТВЕНО ЧИСЛО



Българско
училище за политика
„ДИМИТЪР ПАНИЦА“
Нов български университет

СБОРНИКЪТ е изготвен с финансовата подкрепа на

Фондация „Чарлз Стюърт Мот“



CHARLES STEWART
MOTT FOUNDATION

и

Текстовете в този сборник са авторски
и са предоставени безвъзмездно
на Българско училище за политика „Димитър Паница“

Съдържание

Онлайн азбука за бежанци	
<i>Никола Газдов</i>	5
Коледна благотворителност	
<i>Борис Георгиев</i>	10
За да се роди още едно дете	
<i>Лидия Чорбанова</i>	13
Да бъдеш доброволец	
<i>Вера Кирилова</i>	16
Благотворителността е отношение	
<i>Виктор Тарчев</i>	20
Една усмивка прави чудеса	
<i>Д-р Валентин Павлов</i>	24
Предай нататък	
<i>Жаклин Цочева</i>	27
Мостовете във Видраре	
<i>Елена Харизанова</i>	32
Филантропията като пътуване	
<i>Доника Балабанова</i>	37
Mein Kunst*	
<i>Диана Шейтанова</i>	40
Спортът като филантропия	
<i>Красимира Чахова</i>	45
Продавачи на надежда	
<i>Евдокия Асенова</i>	52
Час по политика	
<i>Ирена Тахова</i>	55

Сборникът „Дарителството от първо лице единствено число“ събира лични истории на завършили Българско училище за политика „Димитър Паница“. Той е част от усилията ни да превърнем филантропията от еднократен акт на дарителство в дългосрочен личен ангажимент, който променя обществото към добро.

За нас благотворителността е ценност и неотменима част от лидерството. Тя трябва да бъде възпитавана и утвърждавана, да се превръща във вътрешно убеждение, в модел за подражание и начин на живот. Затова е важно добрите примери да се разпространяват, да заразяват с ентузиазма си и да увличат след себе си нови и нови хора.

Историята в този сборник са подредени по реда на годините, в които техните автори на завършили Българското училище за политика „Димитър Паница“. Всяка една от тях е добра идея, към която можете да се присъедините. Авторите им на драго сърце ги споделят с вас, защото вярват в каузата на филантропията и в това, че личният пример е заразителен. Всички текстове са предоставени безвъзмездно на училището, за да продължи то да обучава нови млади лидери и да ги „пали“ да даряват усилия, ентузиазъм и средства за общественополезни каузи.

Благодарим сърдечно на всички завършили, споделили своите истории, и на фондация „Чарлз Стюърт Мот“, която ни подпомага в усилията да възродим филантропската култура в България, за да бъде тя неотменима част от съвременния лидер.

Българско училище за политика „Димитър Паница“

Никола Газдов

Випуск 2014

Онлайн азбука за бежанци

Как да помогнем на бежанците да си помогнат сами?

Казвам се Никола Газдов и съм на 33 години. През 2009 г. бях сред основателите на Българска фотоволтаична асоциация (БФА), а в следващите 4 години – неин председател. От 2013 г. съм съпредседател на енергийния комитет на Германско-българската търговско-индустриална камара (ГБИТК). Следвал съм в Германия и Великобритания. Професионалният ми опит е свързан с планирането и реализацията на проекти за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници и в областта на публичната комуникация.

Когато през 2013 г. се появи бежанска вълна от Азия и Африка, институциите и гражданите в България се оказаха неподготвени. От 15 години следя темата с търсеци убежище в Европа граждани от размирни райони. Моето разбиране е, че въпросът е комплексен и няма лесни решения. А огромното предизвикателство е кризата да бъде превърната във възможност. Вместо да мислят в тази посока, институциите и т. нар. лидери на общественото мнение откриха възможност да насаждат у българите усещане за криза. В публичното пространство започнаха да се появяват крайно негативни, а понякога и откровено расистки мнения. Наложих се усещането, че България е атакувана от природна напасть. Вследствие на това гражданите се почувстваха незащитени и излъгани. Аз също се почувствах излъган. От себе си, защото смятах, че българското общество може да реагира зряло пред лицето на това ново предизвикателство.

Една малка група хора се превърна в контрапункт на негативното говорене. Жена ми беше научила за съществуването

на специална група във фейсбук, наречена „Приятели на бежанците“. Още същия ден и двамата се присъединихме към нея. „Приятелите“ бяха хора с различен социален и професионален статут – журналисти, адвокати, учители, програмисти и т. н., като повечето от тях дори не се познаваха лично. Това, което ги свързваше, бе готовността доброволно и безвъзмездно да подкрепят бежанците в търсенето им на по-добър живот. Бях възхитен от тези хора – повечето от тях оставяха личния си живот на втори план и влагаха цялата си енергия, за да помагат на напълно чужди за тях хора. Без заплащане и без задни мисли. Просто защото имаха желание да помогнат на изпаднали в беда хора.

Доброволците от фейсбук всекидневно обменяха и информация по всевъзможни теми – нормативна уредба, домове за временно настаняване, брой и демографска структура на бежанците и т. н. „Приятели на бежанците“ подпомогнаха значително отговорните институции и допринесоха да бъде избегнато допълнително нагнетяване на общественото напрежение. Позитивизмът на тези непознати хора ме зарази и ми показа, че малките неща имат огромно значение за хилядите жени, деца и мъже, бедстващи в една чужда за тях страна. В България.

Помогни с каквото можеш

Всеки от „Приятели на бежанците“ помагаше с каквото може. Някои направиха уебсайт. Други предлагаха безплатни правни консултации и подкрепа при работата с институции. Трети използваша контактите си в държавната администрация и медиите, за да оказват натиск върху различни институции и да помогнат държавата да си върши по-добре работата. Аз се присъединих към групата, която организираще обезпечаването на стоки от първа необходимост. През лятото и есента на 2013 г. хората във всички т. нар. „лагери“ имаха най-голяма нужда от лекарства, храна и дрехи. Заедно с няколко човека, които бях срещал на живо само веднъж, организирахме доставката на детски храни и дрехи. С жена ми единодушно решихме, че с парите за екскурзия в чужбина ще купим пампер-

си, адаптирано мляко и кани за преваряване на вода. Спестяваните една година средства покриха седмичните нужди на децата от един единствен лагер. Осъзнах, че в този момент най-важно е да бъдат задоволени елементарните битови нужди на хората. Но ми стана болезнено ясно, че е важно да се търсят и действия с дългосрочен ефект. Въпросът беше – какви да бъдат те?

Научи български, помогни си сам

Благодарение на групата във фейсбук и на информация от Държавна агенция за бежанците (ДАБ) научих, че голямата част от бежанците не проявяват интерес да учат български език. Причината за това е банална – повечето хора разглеждат България като транзитна страна. Крайната им цел са богатите държави в централна и северна Европа. Разбира се, за мнозинството блянът по Германия и Норвегия ще остане неосъществен. А придобитият в България бежански статут ще се превърне в своеобразна социална котва за хиляди.

Дълго размишлявах над този факт – хиляди хора се намират в България, но отказват да приемат, че има огромна вероятност да останат задълго. Избират да не учат български и пропускат възможността да се интегрират по-лесно в страната, ако все пак им се наложи да се установят именно тук. Същевременно държавата няма инструмент да накара бежанците да учат български против волята им. Седмици наред се питах как може да бъде разрешена тази дилема. От една страна – как може да направим изучаването на български език достъпно за бежанците, без да ги задължаваме и притискаме? От друга – как да избегнем самоизключването на огромна група хора от обществения живот, поради неумението им да комуникират с нас, местните? Или казано по друг начин - как да помогнем на бежанците да си помогнат сами?

Идеята ми хрумна, докато хранех сина си Пепи. В продължение на месеци той си изяждаше порцията само ако му пуснех детско филмче на смартфона. Като всяко двегодишно дете Пепи успяваше сам да избере какво да гледа. Всяка вечер започваше с анимация на български и след броени минути сам откриваше любимите си обра-

зователни филмчета на английски език. Неусетно се научи да брои: One, two, three. Оказа се, че подобни филмчета на български език няма. Замислих се, че ако са поднесени интересно, филмираните езикови уроци „on demand“ (налични при повикване) биха помогнали на много родители със зложиди деца. И на хиляди бежанци.

Вярвам, че всички търсеци убежище в един или друг момент имат нужда от познания по български език. Когато това се случи, шансът да имат личен учител под ръка е минимален. Но наличието на безплатен и достъпен онлайн езиков курс може да бъде безценно. За да получи своя „урок“, човек би се нуждаел единствено от устройство с достъп до интернет – било то смартфон, таблет или персонален компютър.

Моето разбиране за доброволчество и участие в благотворителни инициативи е простичко – помогни на нуждаещите по такъв начин, че да могат после те да си помогнат сами. За бежанците, живеещи в България, наличието на безплатни видео-курсове по български език онлайн ще бъде от огромна полза. Индиректно полза ще има и за цялото българско общество. Защото няма модел за интеграционна политика без успешна комуникация. Пък и „чуждият“ е по-малко „чужд“, ако говорите на един език.

Как се „продуцира“ онлайн езиков курс

Реших да организирам създаването на безплатни онлайн курсове по български език в началото на 2014 г. По това време участвах в националната програма „Управленски умения“ на Българско училище за политика и предложих идеята си за кауза на нашия випуск. При гласуването много от колегите подкрепиха идеята, но болшинството избра алтернативна кауза. Място за горчивина, обаче, нямаше. Разпалените дискусии с колегите ме мотивираха още повече. Осъзнах, че дори и очевидни на пръв поглед каузи имат нужда от перфектна мотивация и защита. Реших да се подготвя по-добре и да опитам отново. Задачата се оказа комплексна и не особено евтина. Описана на кратко, тя изглежда така:

Изготвяне на концепция за безплатен онлайн курс по български език;

Комуникация с педагози относно съдържане, комуникационни инструменти, ниво на сложност и т.н.;

Ангажиране на креативен екип за изготвяне на концепция и стори борд (визуализиране на отделните учебни ситуации);

Бюджетиране на проекта и ангажиране на проектен екип, който да управлява и реализира отделните части (педагогическа, артистична, техническа, финансова, комуникационна и т.н.)

Изпълнение на проекта.

Към края на октомври 2014 г. проектът се намира между т. 2 и т. 3. Събитията се развиват по-бавно, отколкото ми се иска, но пък напредък има и това ме радва. Всички хора, с които съм разговарял по темата, са страхотни професионалисти. Това ми дава надежда, че заедно ще изработим качествен и работещ продукт. В хода на работата осъзнах, че реализацията на онлайн курса по български език изисква същото усилие като реализацията на комерсиален артистичен проект. Единствената разлика е, че няма очакване за възвръщане на инвестицията, тъй като инициативата е благотворителна. Разбира се, моят доброволчески ентузиазъм не е споделен от всички въввлечени в реализацията на проекта. Разходите не са за пренебрегване, но аз съм твърдо решен да ги покрия. Имам готовност да поема изцяло финансирането на „пилотен епизод“, който да бъде на високо професионално ниво и да помогне за привличането на допълнителни средства от платформи за споделено финансиране (crowdfunding). Убеден съм, че добрите идеи винаги намират подкрепа. Особено когато са реализирани качествено и задоволяват конкретна нужда.

Проектът за онлайн езиков курс по български е страхотно изживяване. И е само началото. Вярвам, че мнозинството от хората изпитват вътрешна потребност да участват в смислени каузи. Но не винаги каузите достигат до тях. Новите медии имат потенциала да запълнят този пропуск и да допринесат за ангажирането на много повече добротворци. Чувствам се призван да бъда част от промяната!

Борис Георгиев

Випуск 2014

Коледна благотворителност

Всеки може да намери цел и начин да служи на обществото чрез дарителство и съпричастност

Преди пет години, малко преди Коледа, ми дойде идеята да поканя приятелите си на грейно вино в двора на прекрасната ни къща в центъра на София. В града нямаше истинско коледно настрояние. Нямаше ги традиционните украсени и осветени места, на които хората се събират и предават един на друг празничното настроение. Спонтанно разпространих поканата до всички приятели, за които се сетих. Повечето бяха мои съученици и състуденти, учили в най-различни страни, и вече работеха на сериозни постове. Те бяха пръснати из Европа, но всички се връщаха за коледните празници при семействата си. Защото обичаха и почитаха родителите си, които ги бяха възпитали, насочили и подкрепили според силите си да получат най-доброто образование, което им отваряше вратите по цял свят.

Разбира се, моите родители и цялото ми семейство се въодушевиха от идеята. Пригответе виното по изпитани немски рецепти. Украсихме двора и го озвучихме с коледни песни. Инициативата ни надмина всякакви очаквания. Дойдоха 60-70 души, някои от тях вече с дечица. Без да бъде предвидено, всички донесоха всевъзможни прекрасни неща – медени сладки, други сладкиши, още вино, коледни украшения, фенери, свещи... Истинско изобилие!

Тогави си помислих: Има толкова много хора, най-вече деца и младежи, които живеят в лишения и нямат истински семейства. А ние дължим тъкмо на семействата си до голяма степен всичко,

което имаме и сме постигнали, за да се радваме на живота. Споделих това си усещане с приятелите ми. И предложих да отделим от нещата, които имаме, и да съберем пари – всеки според възможностите и убеждението си – за някой дом за деца, лишени от родителски грижи и в неравностойно положение. Реакцията беше светкавична, защото явно на всички им бяха минали подобни мисли през главата.

Импровизирахме кутия за дарения и, когато всички се разотидоха, преброихме над 1000 лева. Дълго и подробно четох в интернет за всички домове за деца, лишени от родителски грижи. Обадих се в повечето от тях и накрая реших, че помощта ни ще бъде от най-голяма полза за един дом, в който имаше деца и младежи на всякаква възраст и отлична организация от страна на директорката и нейните сътрудници, с които се запознахме. Оттогава всяка година провеждаме такава акция в нашия двор в центъра на София.

Винаги партито с греяно вино е страхотно. Организирахме всеки път търг с предмети, които носят приятелите – картини, нарисувани от някои от тях – вече утвърдени и прочути художници, други старинни и нови предмети на изкуството. Парите, които събираме, стават все повече и отиват в дома за деца и младежи в неравностойно положение.

През годината се случва да се срещаме с тези деца и младежи, да даваме съвети и информация на абитуриентите за възможностите за образование и професионално развитие. Чувстваме, че сме полезни и това ни мотивира да предприемаме и други инициативи, с които помагаме на младите хора.

За мен най-естественото нещо беше, че и Българското училище за политика осъществява благотворителна дейност. Възхитиха ме добрата подготовка, знанията и идеите на неговите възпитаници в области, които са едни от най-болезнените за обществото и са оставени без институционална и финансова подкрепа.

Убеден съм, че все повече хора развиват чувствителност към проблемите и нуждите на околните. И имат желание и кураж

да помагат. Както и увереност, че всеки може и е длъжен да направи нещо добро, без да чака възнаграждение и отплата. Важното е да сме добре информирани и подготвени. Да полагаме усилията си рационално и от тях да има ефективна полза. И да довеждаме докрай каузата, на която сме се посветили. Всеки може да намери цел и начин да служи на обществото именно чрез дарителство, благотворителност и съпричастност.

Лидия Чорбанова

Випуск 2013

За да се роди още едно дете

Филантропията е и мисия, и отговорност

Аз съм Лидия Чорбанова и вярвам, че не се различавам по нищо от поне 2/3 от обитателите на Земята.

Безкрайно съм благодарна на своите родители и най-вече на майка ми Параскева, която възпита у мен толерантност и отвори сетивата ми към света наоколо. И най-вече, че отгледа в мен порив да правя малки неща и да вярвам, че точно малките неща ще направят Света по-красив и по-добър ... Този порив е най-скъпото нещо, което притежавам!

Филантропията за мен е преди всичко жест към Живота! Животът, така както всеки го възприема, животът видим или невидим

И затова вярвам, че не съм по-различна от онези 2/3 от жителите на Земята, които са готови да подадат ръка!

Да се роди още едно дете ...

Преди години бях помолена да направя едно проучване как в Гърция е уреден въпросът със заместващото майчинство по здравословни причини и ... това беше! Бързо след това срещнах хора, които имаха всичко – професия, жилище, но нямаха Свят! Срещнах и такива, които, за да се сдобият с частица Свят, се бяха разделили с единственото си жилище ... И такива, които, въпреки че се обичаха, се разделяха, защото се огъваха по пътя към техния Свят ...

Питах се справедливо ли е и си отговарях – НЕ! Всеки, ама всеки на тази земя има право на щастие!

Всеки на този свят има право да прегърне своето дете!

Битката за дете коства много – и в материален, и в емоционален аспект! Нужни са много средства, а почти винаги тази битка продължава години! Хората, които влизат в тази битка, много често се оказват сами. Сами или поради факта, че обществото около тях ги заклеймява, или поради финансовото изтощение и последващото ограничаване на социални контакти.

За да продължат по пътя си и да доведат битката до край, те имат нужда от подкрепа ... Да желаеш толкова силно и съзнателно да прегърнеш своята рожба не е самоцел, не е егоизъм, а е право на всеки човек! Каузата да се боря за това право заедно с тях, да ги подкрепям, за да намерят своя Свят в очите на едно дете, ме откри сама.

За мен Българско училище за политика е кауза само по себе си! Но то е и много, много добра школа! Школа, която възпитава толерантност, школа, която дава мироглед! Преживяното в Българско училище за политика разкри пред мен една страна на филантропията, в която не се бях вглеждала – че във филантропията няма „малки“ и „големи“, че всеки жест, независимо колко малък или голям е той и какво измерение носи, е еднакво важен.

Никога не съм се изправяла пред дилемата трябва или не трябва да помагам с каквото мога – със средства, с компетенции или просто с душа. Единственият възможен отговор за мен беше – ТРЯБВА! Никога не съм си правила и равносметка – няма как да бъде измерено щастieto! В Момчилград, в Казанлък, в Асеновград, в Търговище или в Смолян щастieto звучи по един и същи начин! Светлината в очите на хората, които прегръщат Света, искри с една и съща сила!

Ефектът „Предай нататък“ ...

В началото бях поразена от желанието на хора, които са получили подкрепа, да помагат на други семейства, които също се борят за дете. Лека полека обаче такива постъпки започнаха да стават обичайни. Хора, подпомогнати финансово или институционално, излизаха с по-голяма лекота от „затъмнението“. За съжаление хората, които се борят с репродуктивни проблеми в

България, са стотици. И за съжаление обществото, в което живеем, не само че понякога не чува техния зов, но и ги ... заклеява. Но тези хора, които получаваха подкрепа, излизаха смело пред обществото. Споделяха своята болка. Призоваваха за действия от страна на институциите и обществеността и така оказваха своеобразен натиск за вземане на решения. Превръщаха се в своеобразни филантропи за хората, които вървят по техния път. А хората, които вървят по техния път, един ден ще разберат и те колко важно е да се подава ръка.

С подкрепата за хората с репродуктивни проблеми започва и промяната на мисленето в обществото ни към проблема „стерилитет“. Разчупват се табута и закостенели нагласи. Стерилитетът е заболяване, а не наказание! Хората, които страдат от този проблем, желаят своето дете осъзнато и отговорно в една малка България, която се топи с 8 човека на час.

Трудно ми е да нарека себе си филантроп. За мен Филантропията е и мисия, и отговорност. Просто аз съм един човек, който намира себе си, когато подава ръка ...

Вера Кирилова

Випуск 2013

Да бъдеш доброволец

Вярвам, че се раждаме добри и готови да помагаме

*„Цялото бъдещо щастие на човечеството
не струва колкото една пролята днес детска сълза.“*

Достоевски, „Братя Карамазови“

Никога не съм имала потребност да си обяснявам защо искам да помагам. След толкова години работа с каузи и добротворство, за първи път в този текст ми се налага да се сблъскам със... себе си като филантроп.

Казвам се Вера Кирилова.

Бивш доброволец. Настоящ координатор на доброволческа мрежа. Бъдещ... все още не знам какво.

Да представя себе си като филантроп ми звучи не само изключително отговорно, а и много трудно. В представите ми филантропите винаги са били онези величави мъже и жени от ретро снимките, които с много любов даряват огромните си къщи и пари за бедни хора и тяхното добруване.

Едва в последните няколко години започна да се говори и публично да се нищят въпросите за дарителството, доброволчеството и взаимопомощта. Благодарение на тези оскъдни, но слава богу съществуващи публикации и дебати, дори и моите втвърдени представи започнаха да се пропукват. През тези отвори започнаха да се промъкват и други образи на добри хора – такива едни съвременни, от ерата на дигиталните снимки. Вече по-лесно приемам дарители, които използват SMS-и, даряват дрехи и портокали в домовете за деца, лишени от родителски грижи, почист-

ват природни паркове и обучават бежанци.

И аз съм някъде сред тях.

И явно винаги съм била. Защото вярвам, че се раждаме добри и готови да помагаме и в правилната среда надграждаме тези инстинкти и ги превръщаме в наша житейска ценност, превръщаме се във филантропи.

Първите ми спомени за добри дела са свързани с детската градина. Пореден ден майка ми изпада в ужас, докато взимам някоя от моите играчки /трудно закупена от родителите ми в социалистическа България/, за да я подаря и зарадвам някое дете в групата.

И ако тогава съм била недостатъчно осъзната във взимането на решения, то изборът на 17 години да стана доброволец беше много добре премислен. Да си доброволец в началото на прехода звучеше като да си... последовател на секта. Никои не разбира защо го правиш, нито какво правиш, нито с кого го правиш. Искаше се кураж да си различен и мисля, че точно тази дързост ме привлече.

Първият човек, на когото помогнах като част от екипа доброволци – всички млади, енергични, подбрани и обучени, на Фондация „Национален алианс за работа с доброволци“ /НАРД/, се казваше Ася. Тя беше 13-годишна тийнейджърка, включена в Програмата „Голям брат, голяма сестра“. Ася трудно говореше с родители си, беше емоционално нестабилна, а аз бях нейната по-голяма сестра. След година и половина ежеседмични срещи и десетки разговори, така и не разбрах – тя ли ми помагаше да порасна или аз на нея да съзрее.

Работата с Ася постави началото на няколко години активна работа като доброволец в НАРД, свързани с много приятелства, натрупани умения и изостряне на чувствителността към социалното – към другите и нуждаещите се. Последваха граждански активности в обединени родителски колективи за подобряване на градската среда. Все още в „наследство“ Пловдив разполага с няколко рампи за скейтъри, които ръждясват, и компости в детските

градини, които събират прах...

През всички тези години никой не ме е питал „Защо“? Аз самата не съм питала. Но някои отговори идват и без зададени въпроси. Всяко взето житейско решение има своето следствие. Моят нетърсен отговор, моето неочаквано следствие, се появи през един дъждовен пролетен ден на 2011 година, във вид на предложение за работа от същата организация, която преди 15 години постави основите на моето същинско доброволстване.

Сега ръководя мрежа от 50 центъра за работа с доброволци – част от НАРД, и вече имам зад гърба си участие като експерт и ръководител в десетки проекти в сферата на филантропията и социалната дейност. И знаете ли как разбрах, че съм се подготвяла точно за тази мисия? Когато една сутрин се събудих още в тъмно с мисълта, че толкова много харесвам работата си, че бих я вършила ден след ден, година след година, без да ми плащат за това.

И за да не изглежда всичко съвсем розово: все още има хора, които не разбират какво правим, с кого го правим и защо го правим; все още има млади хора, които даряват доброволен труд тайно от семействата си; все още има управляващи, които мислят, че регламентирането на доброволния труд не е интересна тема за държавата. Но дори и те не удържаха на порива да сложат гумени-те ботуши, да грабнат лопатата и да изринат калта в Аспарухово по време на голямото лятно бедствие през 2014 г. И те почувстваха нуждата да бъдат доброволци.

Защото точно необходимостта, тихото гласче на съпричастността е онова, което ни прави човеци. Моята мисия е да помагам на хората да чуят вътрешната си потребност да помагат, както и да дарят от времето и енергията си по най-адекватния начин.

И колкото по-млад си, когато това се случи, толкова по-добре. Един от последните проекти, разработен и реализиран от НАРД – „Училището – зона за филантропия“, е насочен към младите хора и техните училищни ръководства. Проектът беше вдъхновен от десетгодишния Борис – горещо желаещ да промени

хората и да спаси света, и от „Вдъхновената филантропия“ на Т. Гери, издание на Българско училище за политика – книга, която всички ученици получиха като подарък след завършването на курса. Аз реших да дам шанс на моята книга-подарък да промени нещо в живота на над 20 училища в цялата страна.

Наистина не знам какво ми вечае бъдещето, но със сигурност ми се иска социалните каузи да останат част от него. Понеч от всичко обаче искам филантропията да бъде нещо, което ни носи радост, а не нещо, за което се налага да се борим.

Виктор Тарчев

Випуск 2013

Благотворителността е отношение

„Инвестирането“ в тези, спрямо които прилагаме закона, работи за създаването и укрепването на истински активно и информирано гражданско общество

Казвам се Виктор Тарчев и съм на 34 години. Завършил съм право в СУ „Св. Климент Охридски“ и от 2007 г. съм последователно младши прокурор и прокурор в Софийска районна прокуратура. Работя предимно по финансови и икономически дела с висок обществен интерес. Част съм от Националните мрежи прокурори за международноправно сътрудничество по наказателни дела и за противодействие срещу престъпленията, насочени против финансовата система на ЕС. Член съм на Асоциацията на прокурорите в България (АПБ) и на Международната асоциация на прокурорите. През 2013 г. бях избран за член на УС на АПБ. Лектор съм към Националния институт на правосъдието и участвам в различни работни групи към Министерството на правосъдието и ВСС. Завършил съм Българско училище за политика „Димитър Паница“, випуск 2013 г.

И преди работата си като прокурор, и сега дълбоко вярвам в народните думи, че правенето на добро благославя и този, който го прави, и този, който го получава. Вярвам също, че желанието да правиш добро е водещо. То покълва в сърцето, израства с каузата и се разливта с действията, които увенчават и даватия, и получаващия. Затова благотворителността никога не може да е само външна. Тя е отношение. Даването на пари в подкрепа на различни каузи само за успокояване на съвестта или за правене на

реклама не е благотворителност, защото няма корен. Също така смятам, че благотворителността далеч не се изчерпва с даването на пари. Да отделиш от времето си, за да изслушаш някого в момент на нужда или да помогнеш някому, когато е необходимо, също е правене на добро, често пъти с огромна стойност.

През годините съм подкрепял различни каузи, които съм намирал за справедливи, но най-близки до себе си съм чувствал тези, в чиято основа е Човекът. Не знам дали това се дължи на часовете по история и философия в училище, в които надълго и нашироко обсъждахме Ренесанса и Просвещението. Или пък на юридическото ми образование, в хода което сякаш стана видно от само себе си, че „всички хора са създадени равни, че те са дарени от своя Създател с някои неотчуждаеми права, че сред тези права са живот, свобода и стремеж към щастие“. Факт е обаче, че за особено близки чувствам каузите, които са насочени към човешкото развитие. Виждам смисъл в създаването на солидна, здрава основа, която да позволи на човек да се развие, да разгърне способностите си не само в своя полза, но и в полза на другите хора. Както и в полза на Онзи, който го е дарил с тези способности. За мен няма по-твърда основа от просвещението, защото то е единствената сигурна опора за съхранението на свободата и справедливостта, на хуманизма и толерантността, на стремежите към знание и към върховенство на закона.

Не зная дали поради обстоятелството, че обществото ни е поначало недостатъчно информирано как да дарява или вследствие „затворения“ характер на работата ми, предполагащ тесен кръг професионални и социални контакти, но е истина, че преди участието ми в Националната програма на Българско училище за политика няхах точна представа какви конкретни действия следва да предприема, за да развия каузите си. По време на първия курс Иван Станчов чрез вдъхновяващата си лична история за това как е основал „Карин дом“ и е развил дейността му буквално нагледно ни показва как да обмислим и организираме процеса на дарителство.

По време на разговора с Иван Станчов, а и на други раз-

говори, проведени с мои съвипускници от БУП, имащи повече опит от мен в тази сфера, се убедих още веднъж, че истински вложеното отношение може да даде повече в сравнение с формално предоставената материална облага, особено ще се отнася до децата, страдащи от ДЦП, аутизъм или синдром на Даун. Убедих се по-силно, че непосредствената грижа не просто помага на детето да съществува, а го развива, изгражда у него чувство за независимост, доверие и любов, помага му да промени представата за себе си и „състоянието си на непригодност“ или пък да излезе от затворения свят, в който живее. Така се роди идеята да предложи на група прокурори със сходна на моята ценностна система да подкрепим именно такава кауза, като ежемесечно колективно даряваме част от заплатата си за професионално подготвен рехабилитатор, който да извършва по отношение на такива деца лечение с помощта на кон. Иначе казано – за „хиппотерапия“.

Успоредно с обучението ми в БУП през 2013 г. имах възможност непосредствено да се запозная и с опита на колеги-магистрати от други държави, които, водени от желанието си да „инвестират“ в тези, спрямо които прилагат закона, работеха за създаването и укрепването на истински активно и информирано гражданско общество. Реших да съчетая този опит с доброволчество, като по този начин, ние – прокурорите, чрез образование и личен пример, да започнем да формираме у хората идеята за върховенството на закона от детска възраст, като така я направим устойчива и желана. Малко хора, струва ми се, разбират защо законът е свобода.

Считам, че на този етап в България не е възможно реално съдебно заседание да бъде проведено в училище (т. нар. Courts in the Community). Но е възможно да бъде проведено симулирано такова – с действащи магистрати и адвокат, по реално и решено вече дело, предварително подбрано с оглед аудиторията ученици и тяхната подготовка. Добре е „съдебният процес“ да бъде предшестван и последван от разговор с тях, за да можем да ги информираме по-добре и да ги привлечем още по-силно към идеята. В Денвър, Колорадо, има изработено подробно ръководство в тази

насока, което може да бъде и съответно ползвано.

Идеята ми е да се подберат няколко училища от България, за чиито подбор ще получа помощ от Асоциацията на българските лидери и предприемачи (ABLE), имащи вече опит в работата с училища и менторство на ученици. Вече съм разговарял както с прокурори, така и с колеги адвокати и съдии, които също са готови да се включат в инициативата. Управителният съвет на Асоциацията на прокурорите в България също напълно подкрепя идеята. Наскоро си мислех, че тази идея може да се развие и чрез посещение на ученици в сградата на съда по действащи дела при същите условия.

Идеята ми за менторство пък се зароди в Сан Франциско, Калифорния. Смятам, че сега действащите в България местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните не винаги са пълноценно средство за изграждане на правосъзнание у децата. И това е така не само защото тези комисии функционират по закон от 1958 г. Сякаш липсва адекватен на времето фактор, който да учи децата ни как да се отнасят към закона, оттам към ближните си, а и към самите себе си. Вярвам дълбоко, че Асоциацията на прокурорите в България чрез свои членове с достатъчно опит, желание и морални качества може да менторства непълнолетни извършители на противообществени прояви. Вярвам, че беседите с такива прокурори могат да повлияят положително на такива деца, като им помогнат да се върнат обратно на страната на доброто. Това би ме направило безкрайно щастлив.

В тази връзка ми се иска да завърша не толкова с гръмки слова защо е важно добрите примери да се разпространяват, колкото да си припомня един цитат на Екзюпери от „Малкия принц“, който сякаш казва всичко: „Знам една планета с един червендалест господин. Той никога не е помиришвал цветете. Никога не е поглеждал звезда. Никога не е обичал никого. Никога не е правил друго, освен сметки. Цял ден повтаря като теб: „Аз съм сериозен човек! Аз съм сериозен човек!“, и се надува от гордост. Но това не е човек, а гъба!“

Д-р Валентин Павлов*
Випуск 2013

Една усмивка прави чудеса!

**Хора, обединени в екип,
могат да постигнат това,
за което сам човек не може и да мечтае**

Аз съм д-р Валентин Павлов – специалист по дентална медицина, хирург и имплантолог. Собственик съм на дентални клиници „ЕО Дент“ и стремежът ми винаги е бил да помагам на хората и да съм полезен със своята професия. Вярвам, че една усмивка прави чудеса!

През годините срещите, контактите и приятелствата ми с деца със специфични потребности и с техните родители, с директорите на домове и помощни училища ме накараха да осъзная огромната празнота, свързана с грижата за денталното здраве на тези деца. Те са по-чувствителни, страхуват се от болката, нуждаят се от повече внимание, специално отношение и специализирано оборудване. Така се роди идеята да създам първата у нас детска дентална клиника за лечение на деца със специфични потребности, в която да ги лекуваме не само безплатно, но и без болка. Колкото повече време минаваше, толкова повече тази идея се превърна в една истинска кауза, която обедини и вдъхнови екипа, с който работя. Измислихме и направихме всяко кътче на кли-

**Д-р Валентин Павлов е носител на европейското отличие за корпоративна социална отговорност за 2013. През 2014 година той е сред бизнес лидерите със световното отличие THE BIZZ 2014. Печели международната награда BEST CLINIC и Best Manager за 2014 г. Призът е връчен по време на церемонията на Европейската бизнес асамблея - награди „СОКРАТ“, от Джон Нетинг, президент на Европейската бизнес асамблея, и д-р Винченцо Костьола, президент на Европейската медицинска асоциация в Стреса, Италия.*

никата с много любов – като се започне от мястото за посещение до стаята за извеждане от упойка. Изградихме сензорна зала за рехабилитация и релаксация. И на 1 юни тази година мечтата ни се превърна в реалност – бяхме създали едно вълшебно и магнетично място, в което децата не се страхуват и не изпитват болка. Те влизаха при нас като малки пациенти, а излизаха от клиниката като наши добри приятели.

Тогавя разбрах, че когато една кауза обедини хората, наистина се случват чудеса, че хората, събрани в екип, могат да постигнат всичко онова, за което сам човек дори не може да мечтае. Достатъчно ни беше само да видим щастливо усмихнатите родители, за да разберем всичко това.

Новата детска клиника обаче не е единствената ми кауза. Заедно с моята съпруга д-р Венета Павлова, която също е дентален специалист, работихме и по друг проект, който нарекохме „По-качествен живот за нашите родители”. Чрез него за две години – 2013 и 2014, поставихме безплатно зъбни импланти на 200 възрастни хора, останали без нито един зъб. Да осъществим идеята си ни помогна една немска фирма-производител на зъбни импланти. Така заедно успяхме да „усмихнем” много възрастни хора и да им помогнем да се хранят и живеят пълноценно. По време на тази кампания аз и екипът на клиниката се сблъскахме с много тревожна статистика за денталното здраве на възрастните хора в България, на нашите родители. Беше тъжно и същевременно стряскащо, но това ни помогна да съберем сила и воля, за да продължим този проект и през следващата 2015 година. Този проект бе високо оценен и в Брюксел получих високото отличие за корпоративна социална отговорност, връчено лично от Антонио Тайани и члена на Европейския парламент Ричърд Хауит.

Дълбоко вярвам, че за да може една добра идея да стане реалност, са необходими повече действащи мечтатели. Когато каузата е значима, тя действа като искра, която запалва огъня и увлича все повече хора, прави ги съпричастни към доброто, кара ги да влагат усилия и време, за да я осъществят на практика. Радвам

се, че колегите ми от клиниката споделят тази моя вяра и работят заедно с мен за нейното разпространение.

Щастлив съм, че завърших Българско училище за политика „Димитър Паница“. То разшири миоргледа ми, срещна ме с интересни хора, откри ми нови хоризонти и каузи, за които си струва да се борим. Защото филантропските каузи не са нещо, което учим в училище или някой ни задължава да правим. Те просто идват отвътре и ни карат да бъдем по-добри, да правим добро, да помагаме повече на хората, които се нуждаят от нас. Хубаво е всеки човек да се замисли с какво може да бъде полезен. И да помага независимо от финансовото си състояние, религия, пол и етнос. Ако всеки се ангажира дори и с малкото, което има, можем да живеем по-добре в този труден и изпълнен с напрежение свят.

За мен и екипа ми в клиниката филантропията, отговорността към обществото и хората около нас е потърсила и намерила своите конкретни ангажименти към деца и възрастни с различен социален статус, както и към хората, които живеят в отдалечени места и имат нужда от подкрепа. За тях създадохме мобилен кабинет, с който достигахме до труднодостъпните райони – там провеждаме лечение и профилактика, диагностика и всичко необходимо за тяхното дентално здраве. Но има нещо много по-ценно от финансовата помощ – това са приятелството и доверието, вярата и надеждата, че заедно можем да се справим с трудностите и проблемите.

Повярвайте ми! Една усмивка прави чудеса!

Предай нататък

Когато хората вярват в каузата, те се събират и действат заедно

„Ако правиш нещо само за себе си, то ще си отиде с теб. Ако помагаш светът да бъде по-добро място за живеене, това остава и се предава напред.“ Аз съм Жаклин Цочева и нося тази максима в сърцето си като талисман, защото е една от детските ми мечти. Вярвам в нея и тя винаги ме връща в пътя, който съм избрала за себе си. Работя като директор „Комуникации“ в УНИЦЕФ от няколко години, но отношенията ни с Детския фонд на ООН започнаха много по-рано, още докато бях PR в bTV. И въпреки, че след това прекарах няколко години в бизнеса на доста високи обороти като регионален мениджър в Avon, знаех, че ще дойде момент, когато ще съм достатъчно „пораснала“ да работя за каузи.

Разбрах го един ден, докато мислено се връщах назад във времето. Дадох си сметка, че в мен не остава нищо от стотиците продуктови презентации, събития, доклади и рекламни кампании, минали през ръцете и ума ми. Изключение прави само тази, в която съм вложила сърцето си – кампанията срещу рака на гърдата – най-мощната в света, спасила толкова животи. И то не само защото дарява профилактични прегледи, но и защото променя нагласите на хората към собственото им здраве и това на близките, като ги прави отговорни да провеждат профилактични прегледи.

Всекидневното общуване с хората и промотирането на каузата за профилактиката на рака на гърдата беше нещо, което приех за своя мисия. Личният пример е много важен – започнах от себе си, приятелите си, близките си, колегите си... И така до презентации и работа с близо 40 000 човека, много от които благода-

рение на „престрашаването“ да се прегледат спасиха живота си и останаха да живеят със семействата си. И тези хора се превърнаха в следващите посланици на каузата... Това е силата на директния контакт с хората, на личният пример и на отдадеността...

Все още помня очите на една дама, която пропътува разстоянието от другия край на България, за да дойде до офиса и да ми благодари за това, че съм я мотивирала да направи прегледа си. Въпреки поставената диагноза беше щастлива, защото живееше своя втори живот със семейството си... защото, открит навреме, ракът на гърдата е лечим. Срещите с много като нея ме накараха да обърна гръб на бизнеса (като високо цена приноса му за моето формиране като личност, за средствата, които дарява и за силата да мотивира хората). Истината е, че от него научих много, дори за филантропията. Бизнес хората са предприемчиви, амбициозни, планират и организират много добре задачите си и гонят цели с конкретни резултати. Същевременно са изпълнени с желание да променят света. А това е първата крачка към благотворителността. Неслучайно класациите на „Форбс“ са пълни с филантропи. Има такъв израз „филантроп по душа“. На мен повече ми харесва „филантроп по сърце“. Много често емоциите са тези, които те карат да помогнеш на дадена кауза. Устроени сме така – да бъдем полезни, без значение с какво се занимаваме, и ако на финала не търсим на всяка цена признание, значи филантропията наистина ни е по сърце. Важно е обаче не просто да помагаш, а да се поинтересуваш дали помощта ти наистина е добра, дали хората наистина имат нужда от нея. Независимо дали си Бил Гейтс с милионите, които е дал за каузи, или заставаш с гласа си зад мисия, която може да промени нагласите и отношението на хората. Дали даряваш средства за един човек или подкрепяш кауза за много хора. Всички правим, каквото можем. Много известни личности даряват своя труд и своята популярност, за да пренасят посланието на каузата до повечето хора. И това е изключително важно.

Животът ме среща с много хора. Но най-силен в мен е споменът за моя учител Николай Иванов. За него ние, учениците му,

бяхме неговата кауза. От него научих много за стойността на отношенията и солидарността с хората в нужда. Както и че парите не означават нищо, ако не се използват, за да помогнат или за да „купят“ добро. От него разбрах, че много хора вероятно никога няма да станат филантропи заради отношението си към парите. Суетата или чувството за вина, че разполагаш с тях, обръщат филантропията в комерсиално занимание. А това вече не е благотворителност. Признанието също не може да е мотив да помагаш на благородни каузи. За мен да дадеш два лева на жената, която проси на улицата, не те прави филантроп, а по-скоро милосърден. Жестът е благороден, но не може да се подмине фактът, че ти си в силната позиция. Когато помагаш на някой, той не трябва да се чувства унижен. Затова филантропията не е еднократна доза, а дългосрочна инвестиция на пари, труд и идеи в смислени каузи.

В това отношение УНИЦЕФ ми дава много възможности да се уча да бъда добър филантроп, докато работя с най-изявените от тях. Във всеки един момент „гориш“. Аз съм емоционална, лесно се паля, ако усетя, че нещото си струва, че някой ще се почувства по-добре, особено ако това е дете. Същевременно обаче трябва да бъдеш изключително спокоен и хладнокръвен, за да може да помагаш. Този баланс никак не е лесен.

Както беше казал нобеловият лауреат по икономика Джеймс Хекман, „Най-добрата инвестиция са децата“. Убеждавам се в това всеки ден. Успяваме благодарение на това, че има достатъчно хора, компании, медии, организации, които ни подкрепят и с които работим заедно. Партньорството обаче не е лесна работа – често е предизвикателство да убедиш хората, че само да набереш средства и да ги вложиш в сграда, в нещо материално, което се вижда (най-честото разбиране за дарителство, с което се срещам) не винаги води до устойчива промяна. Хората искат да видят резултат, и то бърз. Например доста е трудно да убедиш медия, а и компания, да бъде твой партньор за кампания или инициатива, в която резултатите за децата могат да бъдат видени след 2-3 години. И където не могат да бъдат показвани лицата им... Такава е

кампанията за насилието, например – не строим сгради, не показваме лица, но правим нещо много по-важно и трудно – стремим се да променим нагласите на хората към насилието и да създадем модел как да бъдат отразявани случаи на насилие в медиите – без да се нарушават правата на децата. Изкуството на убеждаването се крие в това да ги накараш да видят зад цифрите, извън материята и да мислят в перспектива за децата и за доброто на обществото. Защото често промяната, за съжаление, не може да се случи с магическа пръчка за една нощ, нито за един месец, а често и за една година... И ето там е силна и незаменима роля на комуникацията. И неизменна част от моята всекидневна работа. Често обичам да казвам, че комуникацията е това, което получаваш в отговор – добре е повече хора, независимо в коя сфера работят, да се замислят върху това...

Вярвам, че Конвенцията за правата на децата не е просто документ. Това е гаранция за по-доброто бъдеще на децата, на хората и на света. В бизнеса се научих да гледам винаги нагоре, да следя и да се радвам на повишаващи се цифри и числа. В УНИЦЕФ разбрах, че е важно да вървиш напред и да гледаш намаляващите данни за деца, настанени в институции, с радост. Заслужава си всяка крачка, всеки малък успех. Затова и застъпничеството за правата на децата, което е неизменна част от моята работа, често се превръща в начин на живот – често се случва дори в разговори с приятели да влизам в спор по теми, в които чувам дискриминация към деца и хора, често ми се случва да направя бележка на майка, която удря детето си на улицата. Разбира се, всичките ми приятелки, които родиха деца, биват информирани за ползите от кърменето, от общуването с детето още от корема им, за ролята на бащата и за ползите от ранното учене... Дори да помогнем само на едно дете да се спаси от насилие или пък да получи добър старт в живота си, пак си струва цялото усилие на много хора, които са ангажирани. Затова се надявам филантропията да е различна, защото тя е моторът, който дава живот на всяка кауза.

В това се убедих и по време на обучението си в Българско

училище за политика. Въпреки, че когато трябваше да изберем кауза на випуска, всеки се бореше за своята кауза, накрая се обединихме зад една – „За повече деца в България“. Така на благотворителната вечер събрахме най-високата сума дарения до този момент. И за пореден път се убедих, че когато хората вярват в каузата – без значение от тяхното образование, пол, религия, политически пристрастия – те се събират и действат заедно. В БУП срещнах много съмишленици. Запознах се отблизо с известни филантропи като Иван Станчов, който е пример за мен. Получих и ценен опит, който ме обогати и мотивира да продължавам да работя в тази посока.

Да, филантропията ни прави различни. Променяш се ти. Променят се и тези, които въвличаш. Променят си и тези, на които помагаш. Ти виждаш как става промяната и „предай нататък“ е единственото, което ти идва наум да кажеш на тези хора. Също като малкото момче в едноименния филм на режисьора Мими Ледър.

Елена Харизанова
Випуск 2010

Мостовете във Видраре

Всички обичаме шоколад

„Мамо, той защо е голям и не може да говори?“ Четиригодишният ми син ме гледа с цялото доверие и искреност, на които са способни децата на тази възраст. Седим в двора на Дома за деца и младежи с умствена изостаналост „Св. Пантелеймон“ в с. Видраре и аз го запознавам с децата там. Идва за първи път и за първи път се среща с деца с увреждания. Или по-скоро се сблъсква и почти виждам как малкият му мозък трескаво търси мястото на това, което вижда, в четиригодишния му подреден свят.

Започваме да го търсим пипнешком заедно. Казвам: „Виждал ли си две съвсем едни и същи деца? Даже близнаците не са. Всички са различни – едни са бели, други черни. Едни имат сини очи, други – като твоите. Някои не могат да говорят, други пък не млъкват. Но пък всички си приличат по доста неща. Например всички обичат сладолед“. „И шоколад“ – допълва ме синът ми с разбиране. Три години по-късно той няма проблем с различните, с които сме еднакви заради толкова много неща.

Истории за светлина и сенки

Домът във Видраре се намира на около час с кола от София, близо до Правец, и в него живеят близо 90 деца и младежи със специфични потребности. Такъв е коректният термин. Сградата е добре поддържана. Дворът е чист и зелен с люлки и кът за игра, на който могат да завидят доста софийски детски градини. Екипът начело с директора е избрал най-добрата стратегия за такава институция – на „широко отворените врати“. В буквалния и в преносния смисъл. Всеки може да дойде, когато поиска, и да види

децата, да играе с тях и да поговори с персонала. В Дома работят няколко международни фондации. Децата пътуват за участия във фестивали, включително международни, зимни и летни лагери и непрекъснато приемат гости. След страховитите разкрития в Могилино и последвалите прокурорски проверки във всички подобни институции „Св. Пантелеймон“ във Видраре е определен като един от добрите примери. Самият Дом е и най-големият работодател в селото – персоналят е основно местен, а селското училището разчита на децата от там.

Това са фактите. Зад тях се опитайте да си представите Дома във Видраре като мост между онова време, в което децата са държани сити и облечени в относителна социална изолация, и днешното, в което на държавата ѝ е трудно да ги изхранва и облича, но в същото време гони голямата цел да ги деинституционализира и интегрира.

Твърдя с увереност, че ръководството на Дома е постигнало максимума от гледна точка на финансови, човешки и нормативни ограничения. Както и в усилията да изведе скритите от затворения периметър на селото. В децата там има светлина и готовност да приемат „другия“, външния.

Не съм толкова уверена обаче, че системата и обществото са готови да ги приемат.

Домът във Видраре е моментна снимка на толерантността ни като общество. Зад слънчевата фасада могат да ви разкажат доста истории със сенки – предимно на хора „отвън“. Истории като тази, в която лекари от голяма столична болница отказват да приемат дете от Дома със сериозна настижка заради основното му, също доста сериозно, заболяване. И други истории, в които извикани заради епилептичен припадък линейки закъсняват. Или пък истории за управител на хотелски комплекс, който моли директора да не води повече децата в басейна, защото на другите гости „им е неприятно“.

Домът във Видраре е и въпрос към системата – „Какво правим и как го правим с децата със специфични потребности, лише-

ни от семейства?“ „Деинституционализация“ е актуалната дума, подкрепена с милиони евро европейски средства. Извеждането на децата от затворените и „скрити“ институции и интегрирането им в среда, близка до семейната, в градове, близо до много социални услуги, до масови училища, в които да учат заедно с други деца, до помощта на ресурси учители, изглежда добре като рамка. Зад нея обаче са въпросителните. Като започнем от емоционалните – разделянето на децата, които вече са изградили устойчива общност на взаимна грижа и подкрепа, за да бъдат деинституционализирани и изпратени в най-голяма близост до местата, в които са семействата им, които те не познават и които са ги изоставили. И като свършим до голямата тема – липсата на специалисти и мотивацията на малкото практикуващи.

Оказа се, че не произвеждаме достатъчно специални педагози, логопеди, психолози и социални работници, които искат да работят със специфичните деца. Фактите показват, че випуските по „Специална педагогика“ в Софийския университет завършват със състав наполовина. Половината от тази половина пък са студенти от Гърция и Кипър, които не практикуват тук.

Мост между потребности

Така през 2010 година се роди групата „Видраре“. В нея влизат мои колеги от випуск 2010 на БУП, които се запалиха от идеята да свържат децата със студентите. Самият проект за съвместна работа стартира в средата на 2011 година с подкрепата на училището и средствата, които събрахме по време на благотворителната вечер на випуска. След това беше подкрепен с малка сума от благотворителната организация от Гибралтар „Бонита Тръст“. Подкрепата продължиха и следващите випуски на училището, които включват нашата кауза в техните благотворителни вечери. Даряваме и ние – както средства, така и време. Проектът ни не е амбициозен, показан и сърцераздирателен, както често се случва с подобни начинания. Но е много фокусиран. И го правим със сърце. Създадохме група от студенти-доброволци от специал-

ността „Специална педагогика“ на Софийския университет и ги свързахме с децата във Видраре. И двете общности имат нужда една от друга. Студентите, които работиха „на терен“ по целеви програми по арт-терапия със замервания на входа и изхода под ръководството на главен асистент Пенка Шапкова-Танева, още във втори и трети курс видяха една среда максимално близка до реалната и получиха възможността да променят и лекуват. Група от децата във Видраре получиха заедно с обичайните подаръци един много по-ценен – конкретна работа с тях за подобряване на речевите им умения, на възможността им за концентрация и изразяване. Ние от групата също много се променихме. И осъзнахме колко е важно да работим за промяна на нагласите към тези деца. И да даряваме – както средства, така и труда и времето си.

Това е една много малка стъпка на фона на огромните предизвикателства пред интегрирането и приемането на „скритите“ деца, но все пак е движение напред. Най-ценното в него е усещането за взаимна нужда и значимост. Децата не бяха обект, а активен партньор на студентите. Студентите не бяха само обучавани, а се учеха от децата. Мост между потребности – това е най-краткото определение за проекта на випуск 2010 във Видраре.

Вярвам, че има още много мостове между специалните деца, системата, която е отговорна за тях, и обществото. И че е важно да ги градим и поддържаме.

Разговорът със сина ми в двора на Дома не е началото на моя личен мост, а вероятно средата му. Моето начало е някъде много назад в годините, когато майка ми с характерната си мека категоричност ми каза: „Виж, всички човешки същества имат достойнство, всички без изключение, и трябва да се научиш да го зачиташ.“ Поводът беше безобиден – градският луд, такъв, какъвто има във всеки град или квартал, зад който децата тичаха на върволица и се закачаха, понякога не съвсем безобидно. Моето начало е и в Надя, която живееше на първия етаж и беше „умствено изостанала“. В началото играеше с всички нас, но с всяка година се променяше и после изчезна. Бяха я изпратили на село,

при баба и дядо, защото се е влошила. След много, много време, майка ми каза, че не е доживяла 16...

Връщам се толкова назад в личните истории и започнах с такава не случайно. Дълбоко не вярвам в тезата, че ние, българите, като общество сме нетолерантни и че последните 60 години са ни направили още по-нетолерантни. Първо заради уравниловката и еднаквостта, която е изхвърляла всички различни извън борда, а после – заради социалната и на моменти икономическа безпътница, която ни е направила безчувствени към всичко друго, освен към личното оцеляване.

Видраре, историите от детството ми, синът ми и неговите вече осъзнати реакции към различните ме карат да вярвам в здравия корен на българската толерантност и в това, че той трябва да бъде пазен и насърчаван. Като се започне от четиригодишните и се стигне до политиците. Или по-скоро обратното – като се започне от политиците, за да се стигне много по-ефективно до четиригодишните. И това ме мотивира да продължавам. Защото вярвам, че промяната е възможна.

Доника Балабанова
Випуск 2010

Филантропията като пътуване

Доброто трябва да се разпространява

Да, филантропия. Обаче какво е тя за мен? Филантропията е да дадеш нещо от себе си в момента, в който усетиш, че трябва да го направиш. Тя задължително трябва да бъде от сърце. И то по начина, по който ти имаш усещането, че искаш да дадеш НЕЩО за някого или за някаква кауза. За мен филантропията има много форми – от чистото дарителство до това да убедиш повече хора в своята кауза, идея или дори да промениш мисленето на институции, на общности.

Но нека започна с това коя съм аз. Казвам се Доника Балабанова. Родена съм и живея в град Трявна. Трудно е човек сам да представи себе си. Не за друго, а защото си мислиш кое е нещото, с което те свързват хората и което те прави АЗ. Завършила съм кинезитерапия в Русенския университет „Ангел Кънчев“ и веднага след това започнах да работя по специалността си. Така около две години влизах в домовете на хора с доста тежки съдби, на деца с тежка детска церебрална парализа, на хора, болни от множествена склероза. Освен чрез рехабилитация ми се искаше да им помогна и по друг начин и да променя част от техния живот. И може би съдбата ми даде тази възможност, когато през 2005 година станах ръководител на Центъра за социална рехабилитация и интеграция в Трявна. Така вече над 9 години работя в областта на социалните услуги, като се опитвам в центъра да развиваме едни от най-адекватните и полезни за хората услуги, а именно Дневен център за възрастни хора с увреждания и Социално предприятие за обществено хранене.

Много трудно мога да кажа откога започнах да работя по

филантропски каузи. И то не за друго, а защото в повечето моменти от живота си не съм разграничавала определено нещо като „филантропска кауза“... Но ако трябва да се замисля – мисля, че това човек го носи в себе си от много ранна детска възраст. То се формира от средата, в която растеш, от обкръжението, което имаш. Естествено, когато си малък, си поставяш по-малки цели. Като това да помогнеш на съседите за определено нещо, да събереш пари за боя за баскетболните кошове. С времето и с годините обаче виждането ти за потребностите се променя. И респективно се променя и начинът, по който го правиш. Сега това, което искам да се случи, е изграждането на сензорна зала за деца с различни проблеми. И това е каузата, по която работя в момента. Не мисля, че това е някаква по-различна кауза. Просто вярвам, че в едно такова пространство специалистите ще работят много по-качествено с децата. От друга страна самите деца ще успеят по много по-лесен начин да работят за преодоляване на дефицитите си.

Не е лесно. Но много неща продължават да ме мотивират. За мен филантропията е като пътуването – колкото повече пътуваш, толкова повече ти се пътува. И искаш да видиш все повече нови места. А колкото повече неща правиш, толкова повече виждаш, че всъщност не си направил кой знае колко. И искаш да направиш още. Другото, което ме мотивира е животът на много известни личности, които са дали толкова много от себе си, без да търсят нищо в замяна и които обикновено не са били забелязани приживе.

Да, вярвам, че филантропията е и душевна потребност. Обикновено човек го прави, за да получи по-голяма хармония със себе си. Затова и ми е много трудно да опиша какво е усещането, че спомагам за осъществяването на една идея. Може би чувство на душевна хармония към определения момент. За това усещане ми помогна и Училището за политика. Тук аз усетих едно място, което те зарежда още повече. Място, в което се събират хора със сходни идеи, хора с много висока мотивация да правят благотворителност. Другото, което е изключително вдъхновяващо, е че

БУП надгражда много в посока на филантропията. Благотворителните вечери са само една много малка част от всичко онова, което е градено през годините и върху което училището продължава да работи и до днес. И на мен ми е изключително приятно да участвам в дискусиите и да споделям опит, защото всички ние можем да направим още много.

Определено мисля, че благотворителността е начин за постигане на обществена промяна. И затова искам повече хора да усещат филантропията като необходимост да дадат нещо от себе си, независимо под каква форма. Вярвам, че когато събудим по-голяма част от доброто в себе си, Господ ще ни обича по-силно.

Затова и за мен е важно добрите примери да се разпространяват. Защото мисля, че всяко добро трябва да се разпространява. Така битката с негативизма и черните мисли у хората ще е много по-успешна. И хората ще имат повече вяра в това, което искат, и повече увереност, че могат да го направят.

MEIN KUNST*

Филантропът е човек, който „диша и гори“ за своята кауза

Години наред страдах от до някаква степен погрешно възприятие за понятието „филантроп“. Нашето Училище за политика успя да ми „изчисти“ позицията, че това не е човек, който се крие в сенките зад кулисите на театралната сцена и само чака да свърши спектакълът, за да го повикат и пред публиката да го потупат по рамото на всеослушание и той вътрешно да се почувства значим. Е, не е като да не познавам и такива „филантропи“, де. Нито пък е някой, който се чуди как да уплътни времето си.

Филантропът е човек, който „диша и гори“ за своята кауза. И обикновено остава една идея неразбран заради това. Въпреки че не възприемам себе си точно така, знам какви погледи/отношение/коментари срещам заради това, че съм решила да вложа нещо от себе си, най-вече времето си, което (видиш ли) няма да ми донесе никаква изгода. Разбирай финансова такава.

Мисля, обаче, че цял живот съм правила неща, с които се опитвам да помогна. А те да не ми носят нищо материално на среща. Наистина не си спомням кога започнах. Но помня кога го осъзнах. Бях на не повече от 12, когато вече от няколко години играех народни танци и ръководителката ни уреждаше от време на време участия по различни концерти. На един такъв концерт, в една много малка заличка, която обаче се пукаше по шевовете от народа вътре, по време на едното ни изпълнение усетих едно малко по-специално внимание точно върху себе си. Видях две

* Mein Kunst – моето изкуство (нем.). Съвсем целенасочена асоциация с „Mein Kampf“.

възрастни дами от по-заден ред, които ме гледаха с блеснали погледи. Дочух някак, че говореха колко сладко дете съм, как само аз се усмихвам и колко ми е искрена усмивката, докато играя. С това не идеше да покажа колко чаровно дете съм била. От думите на тези две жени, от блясъка в очите им аз осъзнах, че всичко, което правя, има значение, ако го правя с желание и удоволствие. И реших, че ще го правя именно така. Нищо, че чак няколко години по-късно разбрах кое е това, което ми донася най-голямо удоволствие. И кое докарва искрите и в моите очи. За мен отговорът е много простичък и толкова мой по особен начин – изкуството (най-вече театърът и музиката). Затова направих всичко възможно то да е съществена част от битието ми. Пък макар това да носеше със себе си като резултат тоталната липса на свободно време и доста чести срещи с преждеспоменатите коментари и отношение за това каква будала съм. Така се занимавах активно с театър в продължение на близо десетилетие. А по отношение музиката – е, откровен музикален инвалид съм, но и постоянно търсец новото меломан, което ме сблъсква постоянно с невероятни възможности за реализиране на всякакви налудничави идеи.

И все пак животът се стече така, че преди 7 години слязох от сцената. По мой избор. Защото осъзнах, че съм си позволила да стигна до момента, в който това, което вземам от нея, е основно гъделичкане на егото ми. Но тя вече ме беше научила на много неща и ми беше дала много. И то неща, които мога реално да използвам – познания, умения, достатъчно добре развити аналитично мислене и език на тялото, умения за работа с партньор, дори някои хубави и не чак толкова хубави житейски уроци. Но най-вече контакти. Така стигнах до заключението, че аз самата може и да не съм на сцената (не съм най-талантливата актриса, признавам си), но винаги има с какво да подпомогна изкуството в неговата най-чиста форма.

И ето, че в появилото се вече свободно време започнах да се занимавам с организиране и промотиране на събития. От А до Я. Точно защото моята кауза е свързана с това, че изкуството може

да е елитарно само по себе си (и смятам, че то трябва да бъде такава), но то трябва да достигне максимален брой хора, за да може животът на всички докоснати да стане една идея по-приятен, по-приказан дори, утопично вълшебен, защото не всичко около и в нас е бързано. А изкуството, под всяка една негова искрена форма, е едно от най-достъпните неща да напомним сами на себе си, че имаме нужда да храним (мечтая си да е редовно и качествено) душите си с Красиво.

Така през главата ми в отново бившето свободно време от 2006 година досега са минали около 15 международни фестивали, както и още няколко други културни събития. Всеки фестивал от минимум по 5 дни с поне около 300 участници. Смея да твърдя, при това не без основание – много качествени като изпълнение и съдържание фестивали. Имам предвид цялостна организация – от това какво се случва, защо трябва да се случи, до финалната картинка кой го случва и как. И това досега ми е донесло точно нулева финансова изгода. Затова, между другото, е хубаво човек да има и някаква професия, която да му плаща сметките. Но въпреки физическото изтощение от безсънните нощи удоволствието и удовлетворението от добре свършената работа е незаменимо. И то не само за мен, но и за целия ми екип (тук е моментът да вметна, че е неописуемо да си част от екип). И най-хубавото е, че когато не очаквам да получа нещо материално насреща, аз имам пълната свобода да действам според убежденията си. Да мога след края на определеното събитие да кажа: Заслужаваше си! Заслужаваше си публиката да види ТОВА, защото тя няма къде другаде да го види и точно НИЕ ѝ го показахме. Какво значение има тогава дали съм имала финансова изгода? Не мога да обясня защо го правя. Това все едно наркоман да ти обясни зависимостта си или шизофреник – гласовете, които му говорят. Или пристрастяването към шоколад... Наистина граничи с някакво болестно състояние, което няма логично обяснение.

Обаче удовлетворението не е единствената причина да влагам от своето време в идеята това изкуство да се развива. Все си

мисля, че ако искам да променя нещо, с мрънкане и писане на статуси във фейсбук нищо няма да постигна. А и през тези 7 години започнах да си задавам изключително много въпроси. Всъщност, аз си ги задавах и преди, но сега са много по-избистрени. Въпроси като например защо в едно музикално реалити лицата, които се явяват за участие, трябва да живеят/творят в имитация? Защо музикантите обикновено трябва да работят нещо друго, за да могат да плащат сметките си? Защо музиката им е допълнително занимание? Защо уличен музикант, който свири акустично на не много шумен инструмент като цигулка, класическа китара или тамбура, бива изгонен от улицата от органите на реда заради оплакване на „съвестен гражданин“? Защо няма развит импресарски бизнес в България и артист от която и да е сфера трябва да търси контакти с мастити бизнесмени (и техните телевизии), за да може да „пробие“? Или пък да трябва да се запознава с излишна за него информация за кандидатстване по европейски програми за финансиране? Защо не може просто да твори? Защо българският музикант мисли, че е по-добре да си седи в т. нар. underground, отколкото да излезе на светло, защото това ще го направи зависим? Защо същият този български музикант обаче редовно загърбва това, в което е наистина добър, за да стане популярен с халтурка, независимо от цената, която плаща за това? Защо българският артист си мисли, че някой ще повярва в него само заради хубавите му очи и скъсаните дънки? Защо един билет за концерт в България с участието на световни музиканти струва два пъти повече, отколкото същото събитие в Белград или Истанбул с включени пътни до тези дестинации? Защо един спонсор в България търси директната печалба от спонсорството и приема, че „реклама“ означава да те дадат по телевизията в рекламния блок между новините и прогнозата за времето или да висиш на прокъсан винил на билборд по магистралата за морето? Защо радиостанциите не пускат поне 30 % българска музика в плейлистите си, с което да създадат реална конкурентна среда? Защо един млад току-що дипломирал се актьор трябва да започне работа като барман и докато се реди

по опашките за прослушвания, конкуренцията му да е предимно от бармани (с цялото ми уважение към всеки един начин за изкарване на прехраната)? Защо във вече потръгващия бизнес на български сериали се въртят едни и същи лица? Защо българският артист допуска да бъде „калъпиран“, но пък за сметка на това има едно прекрасно излъскано, но откровено фалшиво его? Защо вече почти няма български артист, особено от по-младото поколение, който да попадне по някакъв начин в утопично-романтичното понятие „интелигенция“?...

Тези въпроси не са в услуга само на една страна. И на някои от тях отговорите ги знам, но на някои все още ги търся. Но тези, които ги знам, не ми харесват. Да, съществена част от всеки един от отговорите на тези въпроси е заета от финансите. Но не цялата. И да, винаги става дума за пари. Някак си обаче аз взех, че не спечелих от тотото. Нито пък имам богати роднини, с чието наследство да разполагам и да се чудя как да харча. Аз съм едно обикновено работещо момиче, което има вътрешната нужда от тази красота, която може да ми даде само изкуството. И за тези години мога да кажа, че освен от пари (и от неща, които се купуват с пари), всяка една кауза, била тя свързана с изкуство или не, има нуждата на първо място от хора, които да вярват в нея. С цялото си сърце. Чак след това идват парите.

И тъй като аз вярвам и знам, че е нужно да се свърши много работа, преди да си заговорим за парите, затова ще продължа моята кауза. Преплитайки я и с чужди каузи – с най-голямо удоволствие. Тепърва взимам засилката. Кой е казал, че не можем за променим света? Нали всички искаме той да е едно по-добро място за живот?

Здравей! Аз съм Диана. Искаш ли да променяме света заедно?

Красимира Чахова

Випуск 2009

Спортът като филантропия*

**Защото човек е богат не с това,
което е взел, а с това, което е дал**

Здравейте! Нека първо накратко се представя. Казвам се Красимира Чахова и съм от Сунгурларе, но от много, много години живея в Стара Загора. Омъжена съм и имам трима сина, които в момента са студенти. Хобито ми е да спортувам. Занимавам се активно с лека атлетика и ходя на състезания за ветерани. Имам спечелени титили и медали от олимпийски игри, световни, европейски и балкански първенства. Работя като мениджър във фирма „Чахов“ ООД и на доброволен принцип в няколко организации. Председател съм на Съвета на дарителите на Обществен дарителски фонд – Стара Загора, на Контролния съвет на ТПП – Стара Загора, и на Спортен клуб „Ракета“. В управителния съвет съм на клуб по лека атлетика „Берое“ и отговарям за международната дейност в Българската федерация по лека атлетика за ветерани. Член съм и на Обществения съвет към кмета на община Стара Загора.

И при всичките тези ангажименти какво е за мен филантропията? За мен тя определено не е да хвърлиш няколко монети в шапката на някой просяк. Това по-скоро е жест на благотворителност без каквито и да било дългосрочни последствия, начин да ти е по-малко гузно. Представата ми за филантропия в никакъв случай не се ограничава само до предоставяне на определени финансови средства. Тя може да е под формата на материално

* *Бел.авт.* Текстът е подготвен специално за Българско училище за политика „Димитър Паница“, но части от него са публикувани и на други места.

имущество, на доброволен труд, в сферата на духовното. Всичко това е обвързано с ресурси и следователно колкото повече ресурси има един човек – както материални, така и образователни, а и социални контакти, толкова повече възможности има. Затова мога определено да кажа, че за мен филантропията е съзнателното усилие, което правиш, за да подпомогнеш кауза, за която си наистина запален. А каузи – колкото искаш.

И все пак – как се „запалих“ да работя по такива каузи? През 90-те години на миналия век беше много популярно различни фондации да обикалят по домове и офиси, за да събират пари с благотворителна цел. В един момент си казах „Защо трябва да давам едни пари, които в крайна сметка не съм сигурна къде отиват“. Така със семейството ми малко по малко преориентирахме своите виждания как, с какво и на кого да помагаме. Да помагаш на хората и да се опитваш да направиш средата около себе си по-добра за мен не е само убеждение, а нещо, което трябва да носиш в душата и сърцето си. Така дарихме нов купол и 100-килограмова камбана на църквата в с. Богомилово. Подпомогнахме лечението на болно дете. Правила съм дарения за изработване на макет на възрожденска Стара Загора, за закупуване на нови книги за библиотека „Родина“, на Регионалния исторически музей. Подкрепяме домове за деца, лишени от родителска грижа, клуба по лека атлетика, футболен клуб „Траяна“. С изцяло лични средства – наши и на приятели-съмишленици – построихме игрище за мини футбол в с. Богомилово. С наш приятел изградихме и подарихме първата нова къща след наводненията в с. Бисер. Бях сред организаторите на благотворителен концерт в подкрепа на футболен клуб „Берое“ и бях много щастлива, когато впоследствие през сезона отборът спечели купата на България. Така с течение на времето започнах да повличам хората след себе си. И сама да инициирам каузи и да работя активно за тяхното успешно реализиране.

Едно от нещата, с които се гордея, е поставянето на паметна плоча пред входа на стадион „Берое“ в чест на непобедения и до днес световен рекорд на 100 м с препяствия, поставен от Йорданка

Донкова. През 2008 г се навършваха 20 години от онова фамозно бягане, на което имах щастието да бъда пряк свидетел, и твърдо реших, че е крайно време този рекорд да бъде увековечен по един достоен начин. Получих необходимото одобрение и разрешение от общината, поръчах и заплатих изработката и монтажа на плочата и организирах специална церемония за откриването на плочата. През цялото време бях водена от идеята да покажем на Йорданка Донкова, че не е забравена, че продължаваме да я ценим и уважаваме. И то не само заради нейното постижение, но и като човек и личност, като пример за висок спортен дух и майсторство. По този начин искаха да отправя послание и към поколенията, че огромните усилия, лишенията и всеотдайността си струват. Всяка една минута, всяка пробягана стъпка, всяка капка пот и всяко пропуснато развлечение. Защото резултатите винаги идват. И идват при тези, които влагат воля, дух и сърце в това, на което са се посветили. Не бих могла да опиша с думи силно развълнуваната от топлото посрещане Йорданка Донкова, която сподели, че никога не си е представяла, че това може да се случи. Както и удовлетворението от това, което съм направила. Това е някакво особено усещане на духа, емоция, настроение, което дори и „малките хора“ не успяха да помрачат с действията си. Да, за съжаление се намериха и такива. За всичко сторено получих упрек от член на Катедрата по физическо възпитание и спорт към Тракийския университет, че съм им откраднала идеята. Как те пет години по-рано изпратили писмо до община Стара Загора, с което искали въпросната плоча да бъде поставена. Но оттам натагък повече никакви действия от тяхна страна. Какво значи да откраднеш една идея? Има много хора, които мислят еднакви неща, но разликата между тях е, че едни просто запрятат ръкави и го правят, а други си остават само с идеите. Този жест някак си се оказва повратен момент в развитието на леката атлетика в Стара Загора. Много хора обединихме усилията си и резултатите вече са налице. След като успяхме да направим ремонт на лекоатлетическата писта, приехме балканско първенство през 2013 г., след 20-годишно прекъсване възобновихме знаменателния турнир

„Самарско знаме“, а през 2015 година ще сме домакин на Европейската купа.

През есента на 2011 г. по време на работна среща с представители на руската Асоциация на обществените фондации у мен се зароди идеята да приобщим колкото може повече хора към движението и спорта. Към този момент в Стара Загора липсваше спортна площадка за фитнес на открито. Изграждането на едно такова спортно съоръжение дава възможност на хората свободно и по всяко време да спортуват. Площадката е добра алтернатива както за младежите, така и за хора, за които по една или друга причина залите са недостъпни или непривлекателни. Основната цел, която си поставих – създаване на място за спорт, реших да реализирам пак чрез спорт – с провеждане за първи път в Стара Загора на благотворително масово бягане с мотото „Ела и спортувай“ и „Стара Загора – най-спортният град“. Осъществих ги с неопценимата помощ на Обществения дарителски фонд – Стара Загора, и с подкрепата на община Стара Загора. Така първото по рода си благотворително масово бягане „Стара Загора – най-спортният град“ се проведе на 21 април 2012 г. и в него взеха участие 2108 жители и гости на града от страната и чужбина. Средства се набираха чрез еднократна такса за регистрация на участниците с минимален размер от 2 лв. и максимален размер без ограничение. Срещу нея всеки участник получи състезателен номер, силиконова гривна с надпис „Аз ♥ Стара Загора“, тонизираща напитка и шоколадов десерт. Влагайки елемент на благотворителност, успяхме да накараме хората да почувстват принадлежност към общността и значими с това, че и те са дали своята лепта, каквото и измерение да е имала тя. Беше дадена възможност на цялата общност да се включи активно. Посредством масовото благотворително спортно събитие хората от Стара Загора получиха усещането не само за съпричастност към процесите, но и за това, че те, със силата на колективния дух, могат да реализират на практика идеи в полза на цялата общност. Участниците се почувстваха уверени, че обединявайки се в подкрепата на определена кауза, могат да реша-

ват местни проблеми и със сравнително малки суми. Така много хора успяха да станат дарители и това ги направи изключително щастливи. Постигнахме и образователен ефект сред децата и младото поколение, възпитавайки ги в благотворителност. Защото не е важно какво и колко си дал. По-важното е да си съпричастен, а не безразличен. Благотворителното масово бягане се превърна в най-масовото благотворително мероприятие, провеждано в Стара Загора. Изсипалият се дъжд преди старта не можа да охладя желанието и емоциите на участниците. Два часа преди началото на символичната сцена пред общината се редуваха изпълненията на духовия оркестър на Втора лекопехотна тунджанска бригада, на младежки музикални състави, на индивидуални изпълнители и изгряващата музикална звезда Рафи, който даде старта с най-новия си хит „4-3-2-1“, а впоследствие и пробяга трасето. Водещи на програмата бяха ученици от младежка театрална студия. Това предварително подгръ участниците и създаде еуфорично настроение. В инициативата се включиха ученици от всички 38 основни и средни училища в града, студенти от Тракийския университет, спортните клубове, служителите на общината, на областната администрация, на регионалния исторически музей, на библиотеката „Захари Княжески“, на Търговско-промишлената палата и на редица други институции и фирми от града. След финала бяха раздадени предметни награди в 6 категории, които бяха осигурени от спонсори. Така за няколко часа площадът пред общината се превърна в място за спорт, забавление и вълнуващо преживяване. За да разпространим информация за събитието, използвахме всякакви възможности – флаери, афиши, интернет страница на бягането, социалните медии, пресконференции. Ученици от училищни фото-клубове се ангажираха със заснемането и отразяването на събитието. Те, разположени по цялото трасе, запечатаха незабравими мигове преди и по време на бягането. Междуременно инициирахме среща с главния архитект, на която обсъждахме мястото, на което да бъдат поставени фитнес уредите. След като обходихме заедно всички подходящи за целта места, се спряхме

на парк „Тракия“. И не случайно – паркът се намира в центъра на града и се посещава от много майки с деца, младежи и хора на средна възраст. В непосредствена близост има и средно училище. С набраните средства бяха закупени и монтирани 6 фитнес уреда на стойност 10 400 лв. След като положихме началото по такъв масов начин и хората осъзнаха нуждата, а и потребността, от достъпна среда за спорт, в Стара Загора бяха изградени още три фитнеса на открито.

Присъствах и на организираните в София за първи път в България „Дарителски кръг“. След три месеца трябваше да празнуваме 50-годишнината на съпруга ми и му споделих идеята си гостите вместо подаръци да оставят пари в специална кутия. Като се замисли човек, ако ти се наложи да ходиш на каквото и да е тържество, се чудиш какво да подариш, от къде да го купиш, дали ще уцелиш нуждите и вкусовете на отсрещната страна. Този, който получава подаръците, твърде често изведнъж се сдобива с ненужни и безполезни вещи. В крайна сметка какво облекчение за всички е да дарят пари. А в същото време получаваш възможност да насочиш един финансов ресурс в определена посока. Още на самото тържество обях, че средствата ще бъдат дарени на предстоящия дарителски кръг в Стара Загора. Каузата, която подкрепих, е „Стария чинар“ – 750-годишно дърво, което се намира в парк „Бедечка“. Освен консервация, саниране и укрепване на ствола и короната на дървото и изграждане на защитно ограждение, в проекта беше заложено естетично и функционално оформление на околното пространство с изграждане на кът за одих с беседка, барбекю и възможност за спорт. Така някак си от само себе си дойде идеята, че и каузата на второто благотворително масово бягане ще бъде отново чинарът. Направихме така, че маршрутът, по който бягаха участниците, да преминава покрай дървото.

Определено за развитието ми в посока филантропията съществена роля изигра Българското училище за политика. Завършила съм училището във випуск 2009. По време на обучението, а и след това, имах възможност да се запозная и срещам с различни хора, да споделям мисли, обменям опит, да участвам в различни

мероприятия и провежданите благотворителни вечери. През 2013 г. дори представях предоставените за търга експонати, изработени от Дома за деца, лишени от родителска грижа „Незабравка“ в Стара Загора. Чрез събраните средства и на доброволчески начала група завършили училището за политика от няколко випуска подпомагаме различни дейности за социализация на децата. Тогава спечелих и наддаването за албум и дискове, запечатали незабравими мигове от „Олимпиада-2012“ в Лондон, любезно предоставени от Негово превъзходителство Джонатан Алън, посланик на Великобритания в България. Приех го като пресантиман преди участието ми на олимпийските игри за ветерани през август същата година в Турин. Оттам се завърнах с пълен комплект медали – златен, сребърен и бронзов и в специално писмо благодарих на г-н Алън за двойкия ефект от неговия жест.

Ще попитате какво е личното ми усещане като спомагам за осъществяването на една идея? Вярвам, че истинското щастие не идва от парите, а от чистите човешки взаимоотношения и от реализирането на идеите, с които помагаш на другите. Да даваш, без да очакваш нещо в замяна, да служиш на кауза заради нейното реализиране, да се отнасяш към околните с любов и уважение. Прекрасно е, когато се обърнеш назад във времето и видиш, че си оставил нещо добро след себе си. Защото човек е богат не с това, което е взел, а с това, което е дал.

Затова и искам повече хората да осъзнаят, че филантропията носи удоволствие. Тя е не просто „даване на пари и време“, а начин да се променя дългосрочно средата и общността чрез обща енергия и вярата на приятели и съмишленици. За мен е много важно добрите примери да се разпространяват. Да дадем шанс на другите да се променят и да участват, да им помогнем да намерят пътя, да им покажем как могат да помагат и с какво да бъдат полезни. Искам след 100 години (условно казано) моите внуци, правнуци, родственици, гледайки моя снимка, да разказват една от тези истории и вдъхновени от личния ми пример да бъдат едни истински филантропи.

Продавачи на надежда

Добрината може да се прави само от обич

Аз съм Евдокия. По професия съм учител. От десет години активно се занимавам и с политика. Заемала съм различни публични длъжности на местно и национално ниво. И като голяма част от българите не съм оставала безучастна към различните благотворителни кампании, случващи се най-вече по Великден и Коледа. Но започнах да мисля за дарителството като ценност едва след като станах възпитаник на Българско училище за политика. А каузата, която випуск 2008 избра да подкрепя финансово чрез дарителски инициативи, бе първата, с която се ангажирах лично. След това в качеството на заместник-кмет и общински съветник бях част от различни благотворителни каузи. Разбира се, това не ме прави филантроп, а само човек, който се опитва да прави добрини. А добрина може да се прави само от обич.

Такава е и дарителската кампания „Да подадем ръка на Иво!“ Кампания, в която аз имам малка поддържаща роля. Главен организатор и вдъхновител на всички прояви е седемнадесетгодишната Фани, за която мислите за предстоящия бал и зрелостните изпити бяха изместени от мисълта за живота и здравето на нейния по-малък брат.

Не мога да твърдя за другите държави, но у нас определено не е прието да разказваш за благотворителност, в която имаш участие. Дори си имаме и поговорка „Направи добро и го хвърли зад гърба си...“. Аз споделям донякъде това разбиране, доколкото благотворителността е личен акт, но от друга страна, ако искаме да възродим дарителските традиции в българското общество, са ни необходими добри примери. А кампанията „Да подадем ръка

на Иво!“ е такъв пример не само защото става дума за болно дете, а защото нейните инициатори също са деца, които наричат себе си „продавачи на надежда“. Затова се съгласих да я разкажа, защото битката за живота на едно дете винаги е трогателна. А усмивката на Иво след всяка малка победа над болестта – вдъхновяваща!

До февруари 2014 година Иво е тринадесетгодишно момче, което не се различава по нищо от своите връстници. След случаен инцидент в училище е опериран. От направените изследвания се разбира, че момчето страда от рядко заболяване и е необходима животоспасяваща операция в чужбина. За съжаление близките не разполагат с исканата сума. Фани – сестрата на Иво, започва кампания за набиране на средства. Тя вече има опит в подобна кауза, тъй като само една година преди това организира набиране на средства за абсолютно непознато момиче от Бургас, без да подозира, че ще попадне в подобна ситуация и този ѝ опит ще се окаже безценен.

Най-напред Фани и нейните приятели поставят кутии в училището на двете деца и отправят апел в социалната мрежа за организиране на общоградско събитие. Така всъщност и аз разбрах за трагедията, сполетяла това семейство, което познавам от години и считам за свои приятели. Двете деца са мои ученици от началното училище. Не са ме търсили за съдействие, аз ги намерих и предложих помощта си, защото в такъв момент само усилията на близките не са достатъчни. „Да подадем ръка на Иво!“ не е моя дарителска история. Но тя е част от мен, защото ми върна вярата в добрината и щедростта на българина.

Стартът на дарителската кампания „Да подадем ръка на Иво!“ започна с концерт в салона на градското читалище в Радомир. Десетки самодейци и стотици граждани, държавни и общински институции, фирми и неправителствени организации се обединиха в името на живота на едно момче. Последваха поредица от концерти в различни градове, клубни партита, разпродажби, базари, спортни състезания, участия в телевизионни предавания, материали в електронни и печатни издания. Събраната сума над-

хвърли и най-смелите ни очаквания, но без помощ от Фонда за лечение на деца в чужбина нямаше да се справим. След като преодоляхме редица административни пречки, фондът добави към набирателната сметка недостигащите средства и Иво отлетя за Германия. Последва успешна операция, след това и още една, и още една, като междуременно Фани не спря да привлича за каузата все повече добри хора с големи сърца. Нашият герой Иво е късметлия – лечението дава резултат, върна се и на училище, но изпитанията не спират както за него, така и за семейството.

Кампанията „Да подадем ръка на Иво!“ продължава! Тя е една от многото за набирање на средства за лечение на деца. Стотици са нуждаещите се от медицинска помощ извън страната, защото у нас детското здравеопазване не е държавен приоритет. Бюджетът на Фонда за лечение на деца в чужбина е крайно недостатъчен, което прави подобни дарителски каузи и общественополезни. Докато здравната система „боледува“, са необходими обществени усилия за подпомагане на нуждаещите се деца, страдащи от тежки заболявания. В голяма част от случаите нашата подадена ръка е единствената им надежда.

Някой беше казал, че да подкрепиш човек, който е изпаднал в беда, е толкова важно, колкото навреме да преместиш железопътна стрелка – само милиметри дялят катастрофата от плавното и безопасно движение по живота. За деца с подобни заболявания като Иво времето е от решаващо значение. Много често те губят битката с болестта поради тромавите административни процедури на здравните институции. Дарителските каузи, свързани с подпомагане на деца, страдащи от редки заболявания, не са лека работа, но са изключително вдъхновяващи. Струва си да бъдат подкрепяни, а добрите примери – споделяни. Ще продължавам да работя в тази посока не само защото съзнанието за направено добро ми носи голяма лична радост, а и защото вярвам, че всеки човек, спечелен за съюзник, е нов шанс за живот. А животът на всяко дете е инвестиция в нашето бъдеще!

Ирена Тахова
Випуск 2008

Час по политика

Изпитахме щастието да даряваме, защото го искахме!

Всеки човек има позиция. Човекът с кауза е дарител. Този урок научих по време на обучението си в Българско училище за политика във випуск 2008. Това е и урокът, който ще продължавам да уча цял живот. Тогава заедно с колегите ми направихме нещо прекрасно, безкористно и великодушно. Изпитахме щастието да даряваме, защото го искахме!

Винаги съм се вълнувала от въпросите за личната мотивация, за избора на каузи и за срещата с дарители. Смятам, че човек или прави нещата със сърце, без да мисли за инвестираното време, лични средства и контакти, или въобще не ги прави. Затова, както аз, така и моите колеги от випуска се включихме в каузата, която избрахме да подкрепим. Заедно търсихме решения, а не се фокусирахме само върху проблема.

Започвам този текст с уговорката, че няма по-подходящ начин да се говори за дарителството от това да разкажеш лична история, да покажеш личния пример за дарителски жест, да говориш за мотивите и резултатите. Защото често ставаме свидетели на добра инициатива, останала размита някъде между бюрокрачните условности и безхаберията на обществото.

Моята история започна един следобед по време на втория курс в училището за политика. След дискусия по темата „дарителство“ колега отправи въпрос към целия випуск: „Знаете ли какво е „потлач“?“ Никои не беше чувал странната дума. Потлач явно беше нещо, свързано с даряване. И сигурно беше нещо екзотично, щом не открихме значението дори и в интернет. Странната

дума си остана загадка, но ние вече емоционално бяхме навлезли в темата „дар“ и изпитвахме желание да направим нещо.

Според антрополозите размяната на дарове са жестовете, които свързват отделните хора в общност. Т. е. обществото съществува, докато има размяна на ценности. Но какво ценно за някой друг можехме да дадем ние като група и кой беше този „друг“? Отговорът дойде някак естествено. Това бяха децата от Дома за деца, лишени от родителска грижа във Велинград, с които вече се познавахме и се бяхме разбрали заедно да садим овошки. Познавахме и хората, които се грижеха за децата и за сградата, в която живееха. Сега този дом вече е деинституционализиран и от години е превърнат в център за настаняване от семеен тип. Но през 2008 година все още беше държавен с всичките му отрицателни страни. Така решението за двете инициативи – да дарим нещо на децата и да засадим заедно плодни дръвчета, ни донесе взаимна радост. Да, даряването трябва да носи радост и на двете страни в момента, когато се случва. То не трябва да обвързва с очаквания за възвръщаемост или да създава задължнялост. Само тогава е истинска ценност и води до здрави, човешки връзки.

Може би всеки випуск на училището за политика си има своя централна тема. Тема, която предизвиква най-бурните дискусии и се превръща в тест за политическата и гражданска зрялост на всеки участник поотделно и на випуска като цяло. За нашия випуск тази тема беше загрижеността към децата на България и към природния дом, който им оставяме в наследство. На пръв поглед няма място за дискусии – всички се съгласихме, че трябва да се грижим за децата и да пазим природата чиста. Добре, казахме си, тогава нека утре всеки от нас да осинови дете с увреждане от затворен социален дом и да спре да кара автомобила си. Няма да стане, нали? Май темата не е толкова консенсусна, когато се стигне до конкретната проява на загриженост към децата и околната среда.

Да осмислим това ни помогна Маги Малеева. Тя беше с нас по време на първия семинар от програмата на училището и

бе взела със себе си и шестмесечното си кърмаче. Разказа ни за раждането на сайта „Горичка“ и за увеличаването на общността от хора около него, осъзнали връзката между начина си на живот сега и условията за живот на децата ни утре. „Горичка“ вече беше започнала да работи с училището по стартирането на съвместна инициатива за създаване на „зелено политическо пространство“. Целта беше да се наложи темата за опазването на околната среда и климатичните промени като актуална политическа тема и в България, за да се стигне до реални стъпки в решаване на екологичните проблеми, които съществуват в страната. Като част от тази инициатива випуск 2007 бяха засадили дръвчета в Хисар, където се провеждаха техните семинари.

Урокът, който випускът преди нас ни предаде, беше, че грижата за бъдещето трябва да се сподели с някой, който се интересува от него. А децата със сигурност ги е грижа за бъдещето. Така истинското постижение на випуск 2008 беше, че за двайсет разпръснати през годината дни успя не само да ходи на лекции, но и да направи реални неща за Велинград, където се провеждаше нашето обучение.

Така, в изпълнение от една страна на нашата инициатива да създадем нови възможности за децата, а от друга – следвайки опита на предишния випуск, през април 2008 г. започнахме със засаждането на овошки в двора на Дома за деца, лишени от родителска грижа във Велинград. Няма как, винаги с това се започва! Е, малко късно садихме дръвчетата, но явно със сърце, защото през май отчетохме рекордно прихващане – 95%. На децата от дома им хареса да си имат овощна градина. Редовно поливах дръвчетата и ги стегнаха с хубави колчета. На нас пък ни хареса, че проектът беше не само екологичен, но и социален. Разчитахме и на следващите випускници да продължат инициативите с децата, както и да се грижат заедно с тях за засадените дръвчета.

Така малко по малко започна да ни става ясно как се създава зелено политическо пространство. И дадохме нашия принос към

инициативата.

Но не спряхме дотук. А продължихме с организирането на пролетен благотворителен бал, който се състоя в последната вечер на третия семинар, малко преди Великден. Целта ни беше да дадем на децата от дома едно красиво пространство – художествено-творческо ателие, в което да се чувстват уютно и да могат да изразяват себе си. Ателие, в което ще могат да творят и да се забавляват, но и да получат нови умения. Всяко дете според собственото си усещане.

Посветихме се на идеята с най-голяма страст. Прекарахме половината от месеца преди следващия семинар на училището при децата. Дизайнерското студио, за което работя – „Julian Tahov Design“, закупи необходимите материали за пълноценно занимание с приложно изкуство. Към инициативата се присъединиха и децата от клуба за талантиливи деца във Велинград „Джуниър ачийвмънт“ с ръководител Васил Аврамов, който също е завършил БУП. Творческата треска завладя умовете и сърцата на всички деца. Тръпката, че заедно сътворяват красота, изтри социалните различия и свали преградите в общуването. Изработката на красиви предмети, продажбата на които да допринесе за оборудване на новото ателие, концентрира цялото внимание на децата в седмиците преди третия курс на училището за политика. Дни наред малките художници с моя помощ въплъщаваха в откровени картини своите фантазии. Оцветяваха порцеланови фигурки и ги възкресяваха като великолепни великденски сувенири. Разказите как се смесват боите и създават цветовете, как се моделира и се влиза в детайла на художественото произведение вдъхновиха младите творци. Откриха им свят, в който човешките взаимоотношения са топли и весели, а приятелствата се градят върху спонтанната изява на творчество.

Дали защото тази инициатива беше ново преживяване за всички участници – децата, техните възпитатели и художествени ръководители, дори и самата аз, или защото изпробвахме нови материали – бои, четки, цветни блокчета и лакове, мъниста и

други подобни неща, дали защото се споделяха нови техники за моделиране или заради прекрасните великденски картички и писани яйца...или заради всичко това заедно, но се създаде тръп-нещо очакване за предстоящия бал. Всички колеги от випуска се включиха в подготовката. Разпределихме ролите – една група продаваше билетчета за томбола, други се занимаваха с благотворителния търг, трети – с организацията на самото тържество и програмата. Всички присъстващи си купиха покани и донесоха от къщи различни предмети и детски книги, които да бъдат включени в търга. Когато и последната украса от дрянови клонки, окичени с изработените от децата писани великденски яйца, беше поставена, и видяхме колко неща трябваше да се продадат, малко се стреснахме. Дали беше възможно всичко събрано да бъде продадено? Дали чарът на Андрей Баташов, който беше поканен за водещ на търга, ще бъде достатъчен, за да прикрие неудобна ситуация, ако нещо остане некупено? Групата, която отговаряше за определянето на стартовата цена на предметите, започна трескаво да намалява сумите. Имахме толкова много неща за предлагане – както изработени от децата, така и донесени от сандъците с чеизи на бабите на курсистите. Всеки беше донесъл нещо, което е скъпо за семейството му. И всички предмети се предлагат заедно с тяхната история. Така търгът се превърна в едно голямо споделяне. И в шоу, разбира се. Още на десетата минута стана ясно, че опасенията ни са били напразни. Хората се забавляваха и наддаваха. Децата изнасяха представления. А Андрей Баташов би могъл да бъде поне толкова успешен като водещ на търгове, колкото беше популярен като актьор. Търгът преля в танци, песни и смях, а полунощ ни свари хванати на дълго, дълго хоро...

Това, което се случи във Велинград на 18 април 2008 г, беше нещо наистина ново и интересно. Целият випуск 2008 на училището за политика направи една добре организирана дарителска кампания с дейното участие и ентузиазъм на всички – от членовете на експертния съвет, през екипа на училището, до участниците в обучението. Затова и резултатите надминаха и най-оптимистич-

ните ни очаквания. Заедно събрахме над 12 400 лв. в брой само за една вечер! Допълнително осигурихме 10 компютъра, 2 стипендии, 20 овощни дръвчета.

Защо успяхме? Защото бяхме сериозно ангажирани с каузата, за която дарявахме – социализация на децата от Дома за деца, лишени от родителски грижи във Велинград. Защото разбирахме проблема, който искахме да решим – липсата на възможности за развитие на децата. Защото вярвахме, че от нашите усилия зависят много неща. Защото искахме да помогнем за по-пълноценната реализация на децата. И не на последно място – защото искахме да направим инвестиция в обществото. И имахме познания какво е социална промяна и по какъв начин тя се реализира. Защото вече бяхме ходили в дома и съпричастността ни бе основа на емоционалните ни подбуди да дарим. Защото разбирахме, че има неща, които зависят и от нас самите като хора! Защото знаехме, че държавата може да реши този проблем, но не искахме да я отменим в ангажимента ѝ, а по-скоро да я подкрепим. Защото го направихме безвъзмездно, без да очакваме „възвращаемост на инвестицията“. Защото го направихме като активни граждани. Защото размяната на дарове създава човешки връзки и ни накара да се чувстваме по-добре и по-добри. Ние дарихме на момичетата и момчетата от дома внимание, време и средства за изграждане на уютно творческо пространство. А те ни дариха възможността да го направим и да бъдем щастливи от това.

В крайна сметка разбрахме какво е „потлач“ - това е северно-американски индиански обичай, в който вождът раздава на своите гости всичко, което притежава. Той губи цялото си материално богатство, но печели уважението на племето и благосклонността на божествата. Групата признава за свой Водач този, който е способен да се откаже от личните си облаги и с този жест се сдобива с най-голямата власт – тази, дадена му от хора, които му вярват и го почитат в сърцата си.

Никой не очаква от съвременните лидери да стигат до таква себераздаване, когато упражняват обществената си роля. Но

помислете какъв би бил властовият ресурс на един съвременен политик и способността му да управлява големи обществени процеси, ако мислеше поне малко като индиански вожд? Ние опитахме от радостта да дарим малко, но със сърце. Ами ако всички дарявахме повече?

За да завърши, трябва да кажа, че именно личното удовлетворение е водещо. Чувството, че си участвал в случването на нещо положително. И затова вярвам, че за дарителството трябва да се говори. Че дарителските истории трябва да се разказват. За да могат да се надграждат.